

REFLECȚII ASUPRA IMPOSIBILITĂȚII DEMODIFICARE A NAȚIONALITĂȚII PERSOANEI JURIDICE ÎN DREPTUL CONFLICTUAL AL REPUBLICII MOLDOVA

Valeriu BABĂRĂ

În dreptul internațional privat al Republicii Moldova, naționalitatea persoanei juridice se determină potrivit criteriului încorporării. Acest lucru rezultă din dispoziția art.1596 alin.(1) din Codul civil, care prevede că legea națională a persoanei juridice străine se consideră legea statului pe al cărui teritoriu este constituită. Astfel, legea aplicabilă statutului organic al persoanei juridice este legea națională.

În această ordine de idei, menționăm că criteriul încorporării pentru determinarea naționalității persoanei juridice este caracteristic sistemului anglo-american, pe când în dreptul continental, naționalitatea persoanei juridice se determină potrivit criteriului sediului social.

Așadar, naționalitatea persoanei juridice este determinată potrivit unor criterii, care pot fi diferite de la un sistem de drept la altul. De aceea, se pune problema de a cunoaște potrivit cărui sistem de drept vor fi stabilite criteriile naționalității.

Având în vedere că este o problemă de calificare, naționalitatea persoanei juridice este determinată de *lex fori*. Astfel, naționalitatea se încadrează în situația, de regulă, privind legea aplicabilă calificării unei instituții juridice, deosebindu-se implicit de cetățenie, ca punct de legătură în materia statutului personal, în care calificarea după *lex fori* constituie o excepție.

Criteriul încorporării reprezintă dreptul comun pentru determinarea naționalității persoanei juridice. Totodată, în cazurile când convențiile internaționale la care R.M este parte, stabilesc un alt criteriu privind determinarea naționalității persoanei juridice, se va aplica criteriul prevăzut în convenție, avându-se în vedere că art.1586 din Codul civil prevede că dispozițiile Cărții a V-a sunt aplicabile în cazul în care tratatele internaționale nu reglementează altfel.

Pe parcursul existenței persoanei juridice,este posibilă producerea unor evenimente prin care poate interveni schimbarea naționalității acesteia.

Modificarea acelor elemente ale persoanei juridice de care se leagă stabilirea naționalității, și care au caracter de puncte de legătură, va implica și modificarea naționalității.

Având în vedere că naționalitatea persoanei juridice se determină potrivit criteriului prevăzut de legea forului, schimbarea naționalității urmează a fi analizată din perspectiva unui sistem ca valoare de *lex fori*. De exemplu, dacă o persoană juridică își mută sediul din Germania în Anglia, pentru a stabili ce s-a întâmplat cu naționalitatea ei, în primul rând trebuie determinat sistemul de drept (cu valoare de sistem de referință) din perspectiva căruia vom face

analiza. Acest sistem de drept ne va indica dacă s-a produs sau nu o schimbare de naționalitate după mutarea sediului. Menționăm că soluțiile la aceleași întrebări pot fi diferite de la un sistem de drept la altul.

Referitor la eventualele modificări a naționalității persoanei juridice, pot exista următoarele situații:

1. Trecerea unui teritoriu aparținând unui stat sub suveranitatea altui stat ca urmare a unui tratat internațional

Într-un asemenea caz, persoana juridică își pierde naționalitatea precedentă și dobândește naționalitatea statului care își exercită în viitor suveranitatea. Această situație nu depinde de voința persoanei juridice.

Această ipoteză nu este una teoretică, fără suport în realitate. De exemplu, în anul 1918, societățile cu sediul în Alsacia au devenit franceze ca urmare a trecerii acestui teritoriu sub suveranitate franceză. La fel, s-a întâmplat după obținerea independenței Algeriei în anul 1962, instanțele franceze admitând că societățile franceze cu sediul în Algeria și-au schimbat de drept naționalitatea o dată cu dobândirea independenței acestei țări, în timp ce societățile sub control francez care au optat să-și mute sediul în Franța și-au conservat naționalitatea franceză [1, p.348].

2. Modificarea naționalității ca urmare a schimbării sediului social

Această schimbare determină modificarea legii naționale a persoanei juridice, intervenind un conflict mobil de legi în timp și spațiu prin care se pune problema determinării domeniului de aplicare în timp a celor două legi aflate în conflict. Cazul acesta de schimbare a naționalității depinde de voința persoanei juridice.

În legătură cu această modalitate de schimbare a naționalității persoanei juridice, deosebim câteva situații:

a) În cazul când transferul sediului persoanei juridice se face între două state, ambele utilizând criteriul sediului social (de exemplu, Franța și România) situația se prezintă în felul următor: primul stat nu va recunoaște naționalitatea sa persoanei juridice în cauză, pe când celălalt stat unde a fost transferat sediul îi va recunoaște naționalitatea sa. În acest mod, pentru ambele sisteme de drept, se produce o schimbare a naționalității persoanei juridice.

b) În cazul când persoana juridică își transferă sediul dintr-un stat în care naționalitatea se determină potrivit criteriului sediului social într-un stat în care naționalitatea se determină potrivit criteriului încorporării (de exemplu, Germania și R.M), situația se prezintă în felul următor: Din punctul de vedere al legislației germane, persoana juridică pierde naționalitatea germană și obține naționalitatea Republicii Moldova unde și-a stabilit noul sediu, iar din punctul de vedere al legislației Republicii Moldova în care s-a efectuat transferul sediului, naționalitatea persoanei juridice nu suferă nici o schimbare. Așadar, schimbarea naționalității persoanei juridice se produce doar din perspectiva legii germane.

c) În cazul când persoana juridică își transferă sediul dintr-un stat în care naționalitatea se determină potrivit criteriului încorporării într-un stat în care naționalitatea se determină potrivit criteriului sediului social (de exemplu, Republica Moldova și Franța), situația se prezintă astfel: Potrivit legii Republicii Moldova, persoana juridică își menține naționalitatea, în timp ce potrivit legii franceze, persoana juridică obține naționalitatea sa. Așadar, schimbarea naționalității persoanei juridice se produce numai din punctul de vedere al statului francez în care s-a transferat sediul.

3. Schimbarea naționalității persoanei juridice ca urmare a modificării cetățeniei majorității capitalului social sau asociaților

Această modalitate de schimbare a naționalității persoanei juridice este valabilă doar pentru sistemele de drept în care naționalitatea persoanei juridice se determină potrivit criteriului controlului. Pentru sistemele de drept care utilizează alte criterii, naționalitatea nu se schimbă.

În concluzie, putem constata că în dreptul conflictual al Republicii Moldova este imposibilă modificarea naționalității persoanei juridice, avându-se în vedere că în sistemele de drept în care naționalitatea se determină potrivit criteriului încorporării, schimbarea naționalității nu poate să se producă, așa cum rezultă și din exemplele menționate mai sus. Astfel, în dreptul conflictual al Republicii Moldova nici nu există reglementări privind legea aplicabilă în cazul schimbării naționalității persoanei juridice, deoarece naționalitatea nu poate fi modificată.

Referințe:

1. BATIFFOL, H., LAGARDE, P. Droit international Privé, Paris, Librairie Generale de Droit et de Jurisprudence, 1983, tome 2, 692 p. ISBN 978227501601.